

Fragment del relat “Un vestit encreuat prou decent”, *La maleta*, Serguei Dovlàtov.
Trad. Miquel Cabal, LaBreu, 2010

Ara també vesteixo malament. Però abans vestia encara pitjor. A la Unió vestia tan malament, que fins i tot m’ho retreien.

Recordo que el director del Parc Puixkin em deia:

—Amb aquests pantalons, camarada Dovlàtov, destrueix l’atmosfera festiva d’aquesta contrada...

Sovint tampoc no estaven contents amb mi a les redaccions on treballava. Recordo que l’editor d’un diari es queixava:

—Ras i curt: ens compromet. Hem confiat en vostè.

L’hem enviat al funeral del general Filonenko i vostè, pel que he sabut, s’hi ha presentat sense americana.

—Sí que duia jaqueta.

—Duia una mena de sotana vella.

—No és una sotana. És una jaqueta estrangera. Un regal d’en Léger, per cert.

(De debò que la jaqueta me l’havia donada Fernand Léger. Però aquesta història surt més endavant.)

—Què és un *anlegé*? —l’editor va arrugar el front.

—Léger és un artista francès de renom, membre del partit comunista.

—No ho crec —va dir l’editor, i es va enfadar de cop—.

Ja n’hi ha prou! Sempre amb excuses! No pot ser com els altres! Faci el favor de vestir-se com correspon a un treballador d’un diari seriós!

Llavors vaig dir:

—Doncs que la redacció em compri una americana. O encara millor: un vestit. La corbata, si de cas, ja me la compraré jo...

L’editor feia el llest. Li era absolutament igual com em vestís. La qüestió no era aquesta. Tot era molt més senzill.

Jo era el més fort de la redacció. El més cepat. És a dir, tal com asseguraven des de direcció: el més presentable.

O, segons l’expressió del secretari executiu Mints: el més representatiu.

Si es moria algun famós, la redacció em delegava a mi al funeral. Perquè no tothom tenia força per arrossegar un taüt. I jo m'hi dedicava no sense inspiració. No perquè m'agradessin molt els enterraments, sinó perquè odiava la feina del diari.

—Quina insolència —va fer el redactor.

—De cap manera —vaig dir—, és una exigència legítima.

Als treballadors dels ferrocarrils, per exemple, els donen la roba de treball. Als vigilants, abrics gruixuts. Als bussos, escafandres. Doncs que la redacció em compri roba de treball: un vestit per a les cerimònies fúnebres.

El nostre editor era un bon home. Com que tenia un bon sou, podia permetre's el luxe de la bondat. I els temps eren relativament liberals, llavors. Va dir:

—Adoptem una solució de compromís. Abans de cap d'any, prepari tres coses socialment significatives. Tres articles d'ampli ressò sociopolític. Llavors la redacció el premiarà amb un vestit modest.

—Què vol dir modest? Barats?

—Barats no, negre. Per a ocasions solemnes.

—OK —vaig dir—. Recordem aquesta conversa...

Al cap d'una setmana, vaig arribar a la redacció. Em demanava el cap del departament de propaganda, en Bezúglov.

Vaig baixar al pis de sota. En Bezúglov parlava per dos telèfons alhora. Jo l'escoltava:

—Un bielorús no em va bé. De bielorussos, n'hi ha un munt. Dóna'm un uzbek o, com a mínim, un estonià...

Però no, espera't, d'estonià en dec tenir un... Un moldau ho dubto... Què? Un obrer no, de proletaris ja en tinc prou... Dóna'm un intel·lectual, o algú del sector de serveis.

O encara millor: un militar. Un brigada... Doncs això, en marxa!

En Bezúglov va agafar l'altre telèfon:

—Hola... Necesito un uzbek urgentment. De qualsevol tipus, encara que sigui un dropo... Prova-ho, tio, no ho oblidaré...

Vaig saludar i vaig preguntar:

—Què és aquesta internacional?

En Bezúglov va dir:

—Aviat serà el dia de la Constitució. Per això hem decidit fer quinze cròniques. Una per cada república. Incloure representants dels diversos pobles –va treure els cigarrets i va continuar–. Amb els russos, diguem que no hi ha cap problema. També tenim prou ucraïnesos. Hem trobat un georgià a l'acadèmia de medicina. Un àzeri a l'escorxador. Fins i tot hem trobat un moldau, un instructor del comitè de districte del Komsomol. Però amb els uzbeks, els kirguís i els turcmans, no hi ha manera. D'on trec un uzbek?

—De l'Uzbekistan –vaig apuntar.

—Molt llest! És clar, de l'Uzbekistan. Però és que tinc terminis. Per no parlar dels diners per a viatges, que ja fa temps que hem gastat... Doncs això, vols guanyar cinquanta rubles?

—Sí.

—Ja m'ho pensava... Troba'm un uzbek i te'n donaré cinquanta. Ho justificaré per la perillositat...

—Tinc un amic tàtar.

En Bezúglov es va enfadar:

—I per què vull un tàtar? Al meu replà n'hi viuen, de tàtars. I què? No són una república de la Unió... Doncs això, troba'm un uzbek. Ja he distribuït el kirguís i el turcman entre els col·laboradors externs. Sembla que en Saixka Xeveliov té un tadjik. En Samoïlov busca un kazakh. Etcètera.

Em cal un uzbek. Faràs la feina?

—D'acord –vaig dir–. Però t'adverteixo que la crònica serà socialment significativa. D'un ampli ressò sociopolític.

—Que has estat bevent? –va preguntar en Bezúglov.

—No. Que em convides?

—I ara –en Bezúglov va fer un gest amb les mans–, de cap manera. Només bec a la tarda... Mai abans de la una...

Feia temps que coneixia en Bezúglov. Era un tipus especial. Era de Sverdlovsk.

Recordo que una vegada havia d'anar als Urals per feina.

Naturalment, havia de passar per Sverdlovsk. I era justament per les vacances de maig. O sigui, que podia haver-hi complicacions amb els hotels. Vaig preguntar a en Bezúglov:

—Que puc passar una nit a cals teus pares, a Sverdlovsk?

—Naturalment! –va cridar en Bezúglov–. Evidentment! Tot el temps que vulguis! Estaran tan contents. Tenen un pis gegantí. El pare és membre associat de l'Acadèmia de Ciències, la mare és una artista de mèrit. Et donaran *pelmeni* casolans... Només amb una condició: no diguis que ens coneixem. Si no, tot se'n va a la merda. Sóc la vergonya de la família des dels catorze anys!

—D'acord –vaig dir–, et trobaré un uzbek.

Em vaig posar en marxa. Vaig revisar la llibreteta de notes. Vaig trucar a tres desenes d'amics. Finalment, un amic trompeta em va explicar:

—En tenim un que toca el trombó, en Baliev. Té nacionalitat uzbeka.

—Fantàstic –vaig dir–, dóna'm el seu número de telèfon.

—Apunta.

Vaig apuntar.

—T'agradarà –va dir el meu amic–. És un tipus culte, ha llegit molt, i té sentit de l'humor. Ha sortit fa poc.

—Què vol dir que ha sortit fa poc?

—Ha complert condemna i l'han deixat sortir.

—Per lladre? –vaig preguntar.

—Per què per lladre? –es va ofendre l'amic–. El van tancar per violació...

Vaig penjar. En aquell precís moment va trucar en Bezúglov:

—Has tingut sort! –va cridar– Hem trobat un uzbek.

L'ha trobat en Misxuk... On? Al mercat de Kuznetxni. Venia això... com es diu... pa de fava.

—Deu ser baklava, oi?

—Doncs baklava, tant se val... I que sigui un petit comerciant està molt bé. Ara això es fomenta, sense dir-ho gaire. Parcel·les individuals, horts privats i tot això...

Vaig preguntar:

—Estàs segur que la baklava creix a l'hort?

—No sé on creix la baklava. I no ho vull saber. Però sé perfectament quines són les últimes instruccions del comitè municipal... Doncs això, que amb l'uzbek està tot solucionat.